

ZOLTAI BEA

ZOLTAI BEA

I discovered an extremely interesting synagogue in Pápa. In 1844 the Jewish community living here chose the neo-Renaissance style for the building's outward appearance. The synagogue – its sheer size, with the features of its style and the historical events that have adhered to it, squeezed as

it is between the surrounding houses – is an amazing sight.

When I entered, for minutes I couldn't see anything, I was surrounded purely by the vast, cool space. In the light filtering through the cracks in the torn canvass covering the windows I could gradually make out the walls, almost disintegrating through decay. The building was a perfect historical imprint, an authentic monument even in its present form. Doves flying in the inner space, walls covered in graffiti, traces of smoke from the machines of the one-time warehouse...

Most of my paintings depict this current state. Three pictures on the other hand recall that emptiness, full of expectation, when the synagogue that the community brought into being was still part of their everyday life.

Two kinds of emptiness, two kinds of silence. How can emptiness be represented? How many kinds of emptiness exist?

It was also important for me that the paintings evoking the huge inner space should link up with a few smaller, more intimate still-lives. These recall the atmosphere after the Friday evening meal, the Sabbath.

With this sequence of paintings I "only" want to remember. Sometimes even remembering doesn't seem to be easy, though on that foundation anything can be built.

BEA ZOLTAI

FOTÓ | PHOTO **SCHILD TAMÁS**

Egy rendkívül érdekes zsinagógát találtam Pápán. Az itt élő zsidó közösség 1844-ben a neo-reneszánsz stílust választotta az épület külső megjelenéséhez. A zsinagóga mérete ezekkel a stílusjegyekkel és a hozzá tapadt történelmi eseményekkel – befeszülve a környező házak közé – megdöbbentő látványt nyújt a városban.

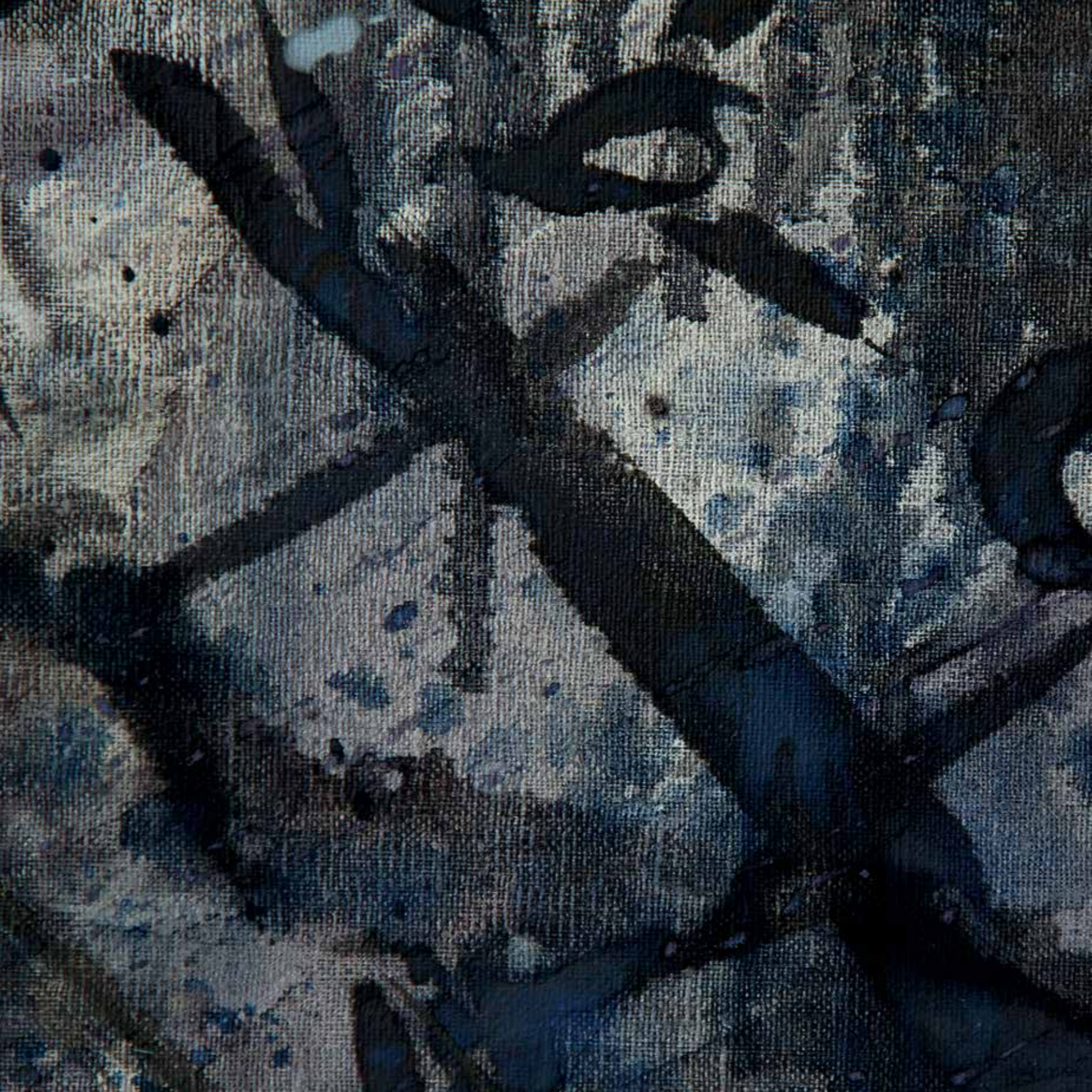
Mikor beléptem, percekig semmit sem láttam, csak a hatalmas, hűvös tér vett körül. Az ablakokat fedő, beszakadt vásznak résein beszűrődő fényben lassan jelentek meg az enyészet által szinte „feloldott” falak. Az épület egy tökéletes történelmi lenyomat, hiteles emlékmű a jelenlegi formájában. Repülő galambok a belső térben, teleírt falak, a targoncák füstjének nyomai...

A festmények többsége ezt a mai állapotot jeleníti meg. Három kép viszont azt a várakozással teli ürességet idézi fel, amikor még használta a mindennapjaiban az épületet a zsinagógát létrehozó közösség. Kétféle üresség – kétféle csend. Hogyan lehet megjeleníteni az ürességet? Hányféle üresség van egyáltalán? Fontos volt számomra az is, hogy a hatalmas belső teret megidéző képekhez kapcsolódjon néhány kisebb, bensőséges hangulatú csendélet, melyek a péntek esti, vacsora utáni hangulatot adják vissza. A képsorozattal „csak” emlékezni szeretnék. Néha ez nem is tűnik könnyűnek, pedig erre az alapra bármit lehet építeni...

ZOLTAI BEA

FOTÓ | PHOTO **MÁTYUS KÁROLY**

MARTOS GÁBOR **Lásd Izrael**

Halld Izrael: az Úr, a mi Istenünk egy Úr!

(MÓZES V. 6:4; KÁROLYI GÁSPÁR FORDÍTÁSA)

És meghomályosodék a nap,

és a templom kárpitja közepén ketté hasada.

(LUKÁCS 23:45; KÁROLYI GÁSPÁR FORDÍTÁSA)

Amióta a kilenc ével később majd Titus Flavius Caesar Vespasianus Augustus néven római császárrá emelkedő Titus még csak hadvezérként az Apollonról elnevezett XV. Légió élén Kr. u. 70-ben elfoglalta Jeruzsálemet, és az egész óvárost és benne a salamoni alapjaira épített heródesi templomot, a zsidók egyetlen templomát, és benne a Szentélyt, valamint az attól a Jézus kereszthalála pillanatában kettéhasadt kárpittal leválasztott, a Frigyládát őrző Szentek Szentjét, ahol évente egyszer a főpap kimondhatta Jahve egyébként minden zsidó számára kimondani tiltott nevét, földig romboltatta és felégettette, azóta a világon épült minden egyes zsinagóga mikdás meát, azaz kis szentély. Márpedig miután Jósua ben Gamla főpap Kr. u. 64-ben kelt rendelete megparancsolta a zsidóknak, hogy „minden olyan községben, ahol legalább tíz felnőtt férfi lakik, építsenek zsinagógát és iskolát”, szerte az egyre tágabban megismert világban sorra épültek a bét kneszetek, a gyűlések, a zsidó gyülekezetek közösségi házai, amelyek többnyire egyszerre töltötték be a bét tfilá, azaz az imaház és a bét midrás, vagyis a tanítás-tanulás háza szerepét. Merthogy minden zsinagóga minden zsidó számára mindig is több volt, és több ma is, mint „csak” egy templom: egy adott település vagy településrész zsidó lakosainak, az ott élő zsidók vallási-társadalmi-szellemi közösségének mindenfajta szempontból vett központja, legfontosabb közösségi élettere. Rendszerint itt van a bét din, a rabbinikus bíróság székhelye, sokszor itt van a bét széfer és a jesiva, vagyis az elemi és a felsőbb iskola, és persze nem utolsósorban ez a közös vallási szertartások helye is. Utóbbinak persze csak akkor, ha kivan a minján, vagyis a közös imádkozáshoz előírt tíz felnőtt férfi. Mert ha nincs ki, akkor a törvény szerint még a zsinagógában sem lehet közösen imádkozni. Márpedig a 20. század közepe után bizony Kelet- és Közép-Európa sok zsinagógájában nem tudott kitelni a minján...^[1] Sok hajdanvolt nagyszerű, pompás bét kneszet indult pusztulásnak, mert nem voltak, nem

[1] Az 1938. november 9-i németországi Kristallnacht, a zsidókat ért első komoly, szervezett atrocitások éjszakája és az utolsó náci haláltábor, Mauthausen 1945. május 5-i felszabadítása között eltelt időszakban a Soá során az általánosan elfogadott számítások szerint öt- és hatmillió közötti európai zsidót pusztítottak el.

GÁBOR MARTOS See Israel

See Israel

Hear, O Israel: The Lord our God is one Lord.

(DEUTERONOMY, 6, 4; STANDARD KING JAMES BIBLE)

The Temple in Jerusalem, showing the site of the Temple Mount and the Dome of the Rock.

And the Sun was darkened,

and the veil of the Temple was rent in the midst.

(LUKE 23, 45; STANDARD KING JAMES BIBLE)

The Temple Mount in Jerusalem, showing the Dome of the Rock and the Temple Mount.

As general at the head of the 15th Legion named after Apollo, Titus – nine years later to become Roman emperor under the name of Titus Flavius Caesar Vespasianus Augustus – occupied Jerusalem in 70 CE. He destroyed and burned to the ground all of the old town and Herod’s Temple built on the foundations of Solomon’s temple. This was the only temple the Jewish people had, and in it was the Sanctuary and the Holy of Holies which held the Ark of the Covenant and was separated by the curtain or veil ripped in two at the moment of Jesus’s crucifixion. This was the place where once a year the High Priest was allowed to utter Jehovah’s name, which otherwise all Jews were forbidden to utter. Ever since the destruction and burning to the ground of the Great Temple, every synagogue is a *mikdash me’at* or small temple. Following the decree of High Priest Joshua ben Gamla, who ordered the Jews in 64 CE to build a synagogue and a school in every settlement with at least ten adult men, assembly houses or *beth kneset* have been built for Jewish communities all over the expanding known world. These filled both the role of *beth tfiloh* or prayer house and that of *beth midrash* or house for teaching and studying. For synagogues have always been more than ‘just’ a temple and still are to all Jews. They are the most important community space for the Jewish inhabitants of a settlement or part of a settlement, from all aspects the centre for the religious-social-spiritual community living there. The *beth din* or house of judgement, i.e. the seat of the rabbinical court is usually located here, and often the *beth sefer* and *bet yeshiva*, the elementary and higher schools, and of course it is also the site for communal religious ceremonies.

[1] Between the first serious, organised atrocities of the Kristallnacht in Germany, on November 9, 1938, and the liberation of Mauthausen, the last nazi death camp on May 5, 1945, during the*Shoah*, five to six million European Jews were killed according to generally accepted calculations. This latter only if the *minyan* or required number of ten adult men for public worship is met. If the number of adult men is less, then praying together is not allowed according to the law, even in the synagogue. As a matter of fact after the mid-20th century, the *minyan* could not be met in many synagogues in Central and Eastern Europe...^[1] Many once imposing, splendid *beth kneset* started

maradtak, nem tértek vissza azok, akik összegyűlhetnek volna benne napjában kétszer, hogy elmondják reggel Ábrahám emlékére a sahitot, majd napszállatkor egyszerre a délutáni imát, a minchát Izsák, és az estit, a máári-vot Jákob emlékére; és nem volt ráv, azaz rabbi, aki vezette volna a közösséget, és nem volt házán, azaz kán-tor, aki a hagyományos dallammal előmondta volna az egyes imák kezdő és befejező sorait, és nem volt sámás, „samesz”, vagyis templomszolga, aki rendben tartotta volna az imaházat; nem volt, aki szombatonként az épület keleti oldalán lévő áron hákódesből, a frigyszekrényből a párochet, a gazdagon hímezett, nehéz bársonyfüggöny mögül elővegye a szefer Torát, a tóratekerccset, hogy a nér támid, az örök láng fényénél a bimán, vagyis az emelvényen álló sulchánra (felolvasó-asztalra) helyezze, hogy a báál koré, a közösség aznapí tóra-felolvasó tagja megossa a többiekkel belőle az arra a hétre jutó szidrát, a heti szövegszakaszt, majd az aktuális haftárát, a Próféták könyveiből vett részletet, és nem volt, aki drását mondott, azaz előadást tartott volna a bölcsek tanításairól; nem voltak férfiak, akik felvették volna a tálitot (imakendőt) és tfilint (imaszíjat) kötöttek volna, és nem voltak nők, akik az illő mehicával (elválasztással) elkülönített ezrát násimból, a nők számára kialakított zsinagógarészből figyelhették volna a szertartást; és nem hangzott fel a falak között a Smá Jiszraél, a Mózes V. könyve 6. fejezetének 4–10. versében megírt legfőbb zsidó imádság, a Halld Izrael kezdetű, mert bár Izrael talán még csak hallotta volna, de nem volt,

aki mondja... És az üres épületekből lassan

eltűntek a padok, leszakadoztak a csillárok,

kitöredeztek a színes üvegablakok, szétkor-

hadtak a födémek, elrozsdásodtak a karzatok

korlátai, leoptak a falakról a festett arabesz-

kek. Az eltűnt, megfogyatkozott zsidó közös-

ségek után^[2] sok helyen eltűntek a zsinagógák is... [Jancsó Miklós forgatott erről *Jelenlét* cím-

mel megrázó film-trilógiát először 1965 tava-

szán, azután 1978, majd 1986 őszén Olasz-

liszkán és Bodrogkeresztúron, végigkövetve

kamerájával az ottani zsinagógák és izrae-

lita temetők huszonegy év alatti fokozatos,

végül gyakorlatilag teljes pusztulását.]

Zoltai Bea pár éve vetődött el egy ilyen pusztu-

lásnak indult, ma már üres-romos, de egykor

fényes-gazdag magyarországi zsinagógába^[3],

amelynek maradványait ma is látni lehet.

[2] Magyarországnak az 1941-es népszámlálás adatai szerint 401 ezer

izraelita lakosa volt. A háború utáni első, 1949-es népszámlálási adatok

szerint ebből addigra már csak kevesebb mint 134 ezer maradt. 1945 és 1955

között 40–50 ezer zsidó hagyta el az országot, az 1960-as évekre alig 20–

30 ezer főre esett vissza a felekezeti kötődésű magyar zsidóság lélekszáma.

[3] A pápai a Dunántúl egyik legnépesebb zsidó közösségének imaháza,

Magyarország harmadik legnagyobb zsinagógája volt. [Az 1700-as évek

közepétől az Esterházyak menlevelével élve 2700 zsidó lakott a városban;

számuk az akkori lakosság húsz százalékát tette ki.] A jelentős létszámú

közösség új imaházát 1846-ban szentelték fel, avatóbeszédét Lőw Lipót

rabbi tartotta. 1944. június 1-jétől a zsinagóga környéki utcákban alakították

ki a gettót, ahonnan június 30. és július 3. között több mint háromezer

pápai és környékbeli zsidót deportáltak marhavagonokban Auschwitzba.

Közülük alig pár százan éltek túl a haláltábort, később a hazatértek közül is

sokan elhagyták az országot; ma alig néhány zsidó család él a városban.

A háború alatt a zsinagógát a német hadsereg istállónak használta, a padokat

tűzifának hasogatták fel. Az épületben a háború után sokáig bútorraktár

működött, ma évek óta kihasználatlanul áll, folyamatosan pusztul.

to fall into decay as there was no one left or no one who returned home and could gather in them twice a day to recite the morning *shahrit* in memory of Abraham, and the sunset prayers: the afternoon *mincha* for Isaac and the evening *maariv* in memory of Jacob. There was no *rav* or rabbi who could lead the community. No *hazan* or cantor to intone the traditional tune of the beginning and ending lines of certain prayers, and no *shamash* or temple warden to keep the house of prayer in order. There was nobody to take the *Sefer Torah* or Torah scroll on Saturdays from behind the *parochet*, the richly embroidered velvet curtain of the *aaron hakodesh* or closet of the Holy Ark situated on the eastern side of the synagogue and place it on the *biman* or *sulchan* (reading table) on the pulpit by the everlasting light or *ner tamid*, so that the *baal koré* or reader of the Torah could share with the community the *sidra* or text for the week as well as the actual *haftara*, a detail taken from the Books of Prophets. And there was nobody to hold a *dasha* or lecture on the teachings of the wise. There were no men putting on the *talit* (prayer shawl) and *tfilin* (prayer belt) and no women to watch the rituals from the *ezrat nafim*, the part of the synagogue dedicated to women, separated by the fitting *mehica*. Nor could the *Sh'ma Yisrael*, the most important Jewish prayer, set down in the Fifth Book of Moses, chapter 6, verses 4–10, beginning with the words 'Hear Israel' be heard amid the walls, for even if Israel might have heard it, there was nobody to recite it...

And slowly the pews disappeared from the empty building, the chandeliers fell down, the stained glass windows were smashed, the beams of the wooden ceiling rotted away, the railings of the gallery were eaten by rust, the painted arabesques wore off the walls. In many places, after the disappearance or diminishing of the Jewish communities^[2] the synagogues also disappeared... (Miklós Jancsó shot a moving film trilogy on this with the title *Presence*, first in the spring of 1965 then in the autumn of 1978 and 1986 at Olaszliszka and Bodrogkeresztúr, recording with his camera the gradual, and finally total destruction of Israelite synagogues and cemeteries over the course of 21 years.)

A few years ago Bea Zoltai came upon such an empty and damaged, but once sumptuous and rich Hungarian synagogue, which had started to fall into ruin^[3]. Right away she was enchanted by the monumental empty space in spite of its dilapidation and decline. The several storey high walls radiating grandiosity even in their decay; the rhythm of the columns supporting the arches of the gallery, the sharp beams of light penetrating the gaps in the broken and boarded up rose-window, the remaining signs of the former splendour still braving deterioration. From this experience Bea Zoltai created the series of paintings now being presented to the public for the first time in its entirety.

[2] According to the census of 1941 Hungary had 401 thousand Israelite inhabitants. By the time of the data recorded in 1949, the first census after the war, less than 134 thousand remained. Between 1945 and 1955, 40–50 thousand Jewish people left Hungary. By the 1960s, the number of Hungarian Jews related to a religious denomination had fallen back to 20–30 thousand.

Those familiar with her earlier work know that she often thinks in terms of series, so this collection is no surprise in this respect. From time to time her works are arranged in related groups. This is true of the landscape

és azonnal elvarázsolta az elmúlásában-elmállásában is monumentális üres tér, az omladozásukban is fenéségességet sugárzó többemeletnyi falak, a karzatok boltíveit tartó oszlopok ritmusa, a kitöredezett-bedesztkázott rózsablak résein beeső éles fénysugarak, az egykori pompának a szétporladással még dacoló megmaradt nyomai. A művésznak ebből az élményéből született meg az a festmény-sorozata, amelyet most először tár teljes egészében a közönség elé.

Aki ismeri Zoltai eddigi munkásságát, az tudja: a festőnő szívesen gondolkodik sorozatokban; eddigi alkotásainak jelentős részét többek között a *Kitekintés* függönyökön át szemlélt tájrészletei; a *Születés* nonfiguratív-absztrakt színfoltjai; a Balassi Bálint emlékének szentelt, az esztergomi Duna-parton talált igazi reneszánsz cserépdarabokkal applikált munkái; a *Danaé*-diptichon homokkal és aranyfüsttel megdolgozott ikervásznai; a firenzei quattrocento egyik legnagyobbjának, Paolo Uccellónak az 1432-ben a firenzei és a sienai seregek között lezajlott San Romano-i ütközetről festett hatalmas csataképeinek parafrázisai, a mozgalmas pannókból hol csak furcsa hieroglifákként a csillogó lószerszámokat, hol csak egy-egy zászlót, hol egy nyeret megmutató részlet-átfestései; az egy több hónapos amerikai tanulmányútja során a naponta elfogyasztott élelmiszerek papírdobozzaiból a saját maga által merített papírlapokra hatalmas kínai írásjelekké összerendezett-felapplikált kollázsai; vagy éppen egy nemrégiben elhunyt jóbarát elárvult, kiüresedett szobájának részleteit megörökítő festményei rendszerezik időről időre összetartozó képcsoportokba – ennyiben tehát nem meglepő ez a mostani kollekció sem. De a sorozatokban való gondolkodás mellett ezeknek a mostani zsinagóga-képeknek vannak, ha úgy tetszik, egyfajta „építészeti-festmény”-előzményei is a művész munkásságában: például az egy siracusai utca erkélyeinek ritmusát, vagy az egy a naplemente éles sűrűfényével megvilágított lyoni faragott kőkapu fény-árnyék kontrasztjait visszaadó képei.

Mindezek a még ha csak hevenyészett felsorolások pedig ráadásul még valamit jeleznek: Zoltai Bea művészetének – nem is csak a koloritokra, hanem a festészeti témákra értett – sokszínűségét. Amely sokszínű témák azért persze rendre a színek mindig jelentőségteljes, kifejező használatát, vagyis a szó szoros értelmében vett sokszínűséget is magukkal hozzák nála: ha csak ezeket a mostani zsinagógabelsőket nézzük, ott vibrálnak rajtuk a fehérek és a feketék éles kontrasztjai, folynak közöttük egymásba füstszerűen a legkülönfélébb árnyalatú szürkék, világítanak a kékek, ömlenek el a sárgák, derengenek fel a vörösek, kavarnak a lilák... Hogy aztán ezekből a gondosan kevert színfoltokból kialakuljanak a vásznon az építészeti elemek: a lazán odavetett szürkékből oszlopfőfaragványok, a kemény kontúrú fehérekből mózesi kőtáblák, a sűrű feketékből sötétbe boruló boltívek, a kékekből héber aranybetűs freskótöredékek legyenek. Persze soha nem „egy az egyben”: Zoltai nem hiperrealista festő, nem a látvány minél pontosabb, fotószerű visszaadására törekszik, hanem a pusztuló szakrális tér benne kiváltott érzetét igyekszik átadni-visszaadni a nézőnek. Így lesznek pókláb-finomságú ecsetnyomaiból indázó karzatkorlátok, kavargó színeiből az épület belső terét központi látványként uraló rózsablaknak a nézőt is szinte magába szippantó fény-örvénye, fehéréiből-szürkéiből hol sima falsíkok, hogy plasztikus kőfaragványok felidézői.

details contemplated through curtains entitled *Looking out*; the nonfigurative abstract colour patches of the *Nativity* series; her works dedicated to the memory of Bálint Balassi, applied with real Renaissance ceramic fragments found on the banks on the Danube at Esztergom; the twin canvases of the *Danae* diptych worked with sand and gold-leaf; her paraphrases of the huge combat scenes of the 1432 Romano battle between the armies of Florence and Siena by one of the greatest artists of the Florence quattrocento, Paolo Uccello, showing repainted hieroglyphic details of either the shining harness of the horses, a standard, or a saddle from the tumultuous scenes in the panneaux; the collages of the paper boxes of food she consumed day by day, formed into huge Chinese characters applied on paper made by the artist during a several-month American scholarship; or the paintings recording the details of the abandoned, emptied room of a recently deceased friend.

But besides constituting a series, these present synagogue pictures have some kind of 'architectural-painting' precedents in the oeuvre of the artist: for example, the picture showing the rhythm of balconies of a street in Syracuse, or the light and shadow contrasts of a carved stone gate in Lyon, lit by the strong oblique light of the setting sun. This brief enumeration also shows something else: the diversity of Bea Zoltai's art in terms of themes. Themes which also bring about the meaningful, expressive use of colour, that is, the diversity of colour. If we only look at these synagogue interiors: the strong contrasts of white and black vibrating in them; the various hues of grey mingling into each other like smoke; the bright blues, the flowing yellows, shimmering reds and swirling purples... So that from these carefully mixed colour patches the architectural elements are formed on the canvases: column head carvings from the loosely painted greys; the stone tablets of Moses from the whites with sharp con-

[3] The synagogue at Pápa was the third biggest in Hungary, the prayer house of one of the most populous Jewish communities in Transdanubia. (From the mid-1700s, 2700 Jews lived in the town with the safe-conduct assured them by the Esterházy family. Their number constituted twenty per cent of the inhabitants.) The new prayer house of the large community was sanctified in 1846, the inauguration speech was given by Rabbi Lipót Lőw. From June 1, 1944, the ghetto was formed in the streets around the synagogue. Between June 30 and July 3, more than three thousand Jews were deported in cattle wagons to Auschwitz from Pápa and the surrounding region. Less than a few hundred of them survived the death camp, and many of those who returned, left the country later. Today only a very few Jewish families live in the town. During the war the German army used the synagogue as stabling for horses; its pews were chopped for firewood. After the war the building served as a furniture warehouse for a long time. Today it is out of use and deteriorating continuously.

tours; arcades falling into darkness from the deep blacks; fresco fragments with gold Hebrew characters from the blues. But never 'one to one': Zoltai is not a hyperrealist painter. She does not strive to render what she sees as precisely as possible, with photo-graphic acuteness. She tries instead to express the feelings aroused in her by this decaying sacred space. This is how her touches of the brush, as delicate as a spider's web, become curving gallery railings; her swirling colours, the light vortex of the central rose-window dominating the inner space of the building almost drawing in the viewer; her whites and greys evoking either smooth wall-faces or plastic stone carvings.

Köszönöm Toronyi Zsuzsanna segítségét a héber kifejezések értelmezésének és azok magyar átírásának pontosításában.

Ráadásul a képek festője nem is akarja elrejtetni (persze miért is akarna ilyet egy festő...?), hogy ezek képmások, festett képek: az egyikben a látszólag megrepedt emeleti párkányzatot alaposabban megnézve láthatjuk, hogy valójában a boltív sötétjét adó fekete festék véletlenszerű, esetleges megfolyása rajzolja ki a fehér-szürke-rózsaszín felületen a térhatást keltő „falhasadékot”; ha úgy tetszik, a – persze nyilván tudatos, vagy legalábbis tudatosan úgy hagyott – festői „rontás” képezi le és egyben idézi meg a nézőben a funkcióját veszített épület valóságos romlását. Azt a pusztulást, amelynek jelenleg talán éppen egyedül Zoltai Bea itt látható festményei tartanak ellen: hiszen amíg ezek a képek még mai szétmállásában is őrzik az egykor élő, nyüzsgő, életteli zsinagóga emlékét, addig élni tud a remény is, hogy egyszer talán felhangozhat még ezek között a falak között megint majd a Smá Jisraél... Persze imádkozni nem csak a zsinagógában, a bét tfilában lehet; az imádságok – néhány kivételtől eltekintve – otthon, családi körben, vagy akár magányosan is elmondhatók. És ezeknek az otthoni-családi imamondásoknak az egyik leggyakoribb-legrendszeresebb alkalma a minden hétvégén eljövő sábát, a hetedik, a pihenőnap beköszöntét ünneplő péntek esti vacsora, a zsidó ember zsidósága megélésének egyik legfontosabb alappillére. Zoltai Bea másik most először bemutatott képsorozata ehhez az eseményhez-ünnephez kapcsolódik: ezeken a csendéleteken egy vacsoraasztal „romjait” látjuk, azt az állapotot, amikor már nem égnek, sőt nincsenek is már a két ezüst gyertyatartóban a vacsora kezdetekor megáldott-meggyújtott gyertyák, már mindenki ivott a megáldott kiddus-kehelyből, már régen megszegették, sőt részben el is fogyasztották a bárheszt, a mákkal megszórt, ugyancsak megáldott fonott kalácsot, a bárhesz-terítő is félrehajtva-meggyűródve hever már, elszálltak már a zmirotok, a szombat esti énekek hangjai, elhangzott a dvár Torá, az aktuális tóramagyarázat – véget ért a szombat bejövételét köszöntő vacsora. De ahogyan ha már csak pusztultában is, de áll még a zsinagóga, úgy itt is itt van még az asztalon a két gyertyatartó, a borospohár, a tálca – minden vallásos zsidó család talán legnagyobb becsben tartott kincsei, a nemzedékről-nemzedékre öröklődő, féltve őrzött, csillogó ezüstmunkák. Amelyek ugyanúgy jelzik, felidéznek és őrzik a zsidóságot, és mindazt, ami ezzel a mai ember tudatában összetartozik, mint a bár üres-romos templom. Meg mint ahogyan Zoltai Bea festményei. Lásd őket, Izrael...

Furthermore she does not want to hide the fact (why would any painter want to do so?) that these are painted images or depictions. Taking a closer look at the seemingly cracked upper floor cornice in one of the paintings, we can see that the fissure creating spacial effect is actually produced on the white-grey-pink surface by the incidental flow of black paint darkening the arches – it is certainly the conscious or consciously allowed painterly 'flaw' which depicts and at the same time evokes in the viewer the actual destruction of the building deprived of its function. The deterioration that perhaps only Bea Zoltai's paintings on show here hold up for the time being: for as long as these paintings preserve the memory of the once lively and crowded synagogue even in its present state, the hope lives on that one day the words of *Sh'ma Yisrael* can be heard again amid these walls... Naturally, the synagogue or *beth tfiloh* is not the only place to pray: the prayers – with the exception of a few – can be recited at home, in the family circle, or even alone. And the most frequent and regular occasion for family prayers is the recurring Sabbath at the end of the week – the Friday evening dinner celebrating the arrival of the seventh day of rest, this being the basic pillar for a Jewish person living his or her Jewish identity. The other series of paintings by Bea Zoltai, also presented here for the first time, is related to this event or feast: these still lifes depict the remains of the dinner table; the state when the candles blessed and lit at the beginning of the dinner no longer burn, they are not even in the two silver candlesticks. Everybody has drunk from the blessed Kiddush cups, the similarly blessed *barhes* or plaited loaves sprinkled with poppy seed have long been cut and even partly eaten, the *barhes* cover lies creased and folded on one side; the last sounds of the Friday night songs or *z'mirot* are gone, the *dvar Torah*, the explanation of the actual text from the Torah has been heard – the dinner celebrating the arrival of Saturday has ended. But as the synagogue still stands even in its deterioration, here too the two candlesticks, the wine glasses and tray are still on the table. These are probably the most cherished treasures of every religious Jewish family: the carefully kept shining silverware passed on from generation to generation. Which signifies, evokes and preserves the Jewish identity and everything related to it in our minds, in the same way as the temple – empty and ruined as it is. And in the same way as the paintings of Bea Zoltai. See them, Israel...

I would like to thank Zsuzsanna Toronyi for helping me interpret and correctly transcribe the Hebrew expressions.

KITEKINTÉS | LOOKING OUT

[1] **Belső szimmetria | Inner symmetry**
olaj vászon | oil on canvas | 60x160 cm

[2] **Kinn tavasz lehet | It's spring outside**
olaj vászon | oil on canvas | 50x50 cm

[3] **Kitekintés I. | Looking out I**
olaj vászon | oil on canvas | 50x70 cm

[4] **Kitekintés II. | Looking out II**
olaj vászon | oil on canvas | 50x70 cm

[5] **Kitekintés III. | Looking out III**
olaj vászon | oil on canvas | 50x70 cm

[6] **Kitekintés IV. | Looking out IV**
olaj vászon | oil on canvas | 50x70 cm

[7] **Kilátás a parkra | Looking out to the park**
olaj vászon | oil on canvas | 185x122 cm

[8] **Kitekintés V. | Looking out V**
olaj vászon | oil on canvas | 60x80 cm

[1]

[2]

[7]

[3] [4]

[5] [6]

[8]

[1] **Fehér örvény | White swirl**
vegyes technika | mixed media | 40x40 cm

[2] **Az idő elején | Beginning**
vegyes technika | mixed media | 40x40 cm

[3] **Az idő keletkezésének határán | On the verge of time**
vegyes technika | mixed media | 80x60 cm

[4] **Zöld csönd | Green silence**
vegyes technika | mixed media | 70x180 cm

[5] **Ikrek | Twins**
vegyes technika | mixed media | 135x150 cm

[6] **Luca**
vegyes technika | mixed media | 135x150 cm

[1]

[2]

[3]

[4]

[7] **Örökkévaló néma örvények I. | Eternal silent swirls I**
vegyes technika | mixed media | 40x135 cm

[8] **Örökkévaló néma örvények II. | Eternal silent swirls II**
vegyes technika | mixed media | 40x135 cm

[9] **Életcsíra I. | Budding I**
vegyes technika | mixed media | 40x40 cm

[10] **Életcsíra II. | Budding II**
vegyes technika | mixed media | 40x40 cm

[11] **Életcsíra III. | Budding III**
vegyes technika | mixed media | 40x40 cm

[7] [8]

[9] [10] [11]

SZÜLETÉS | BIRTH

[5]

[6]

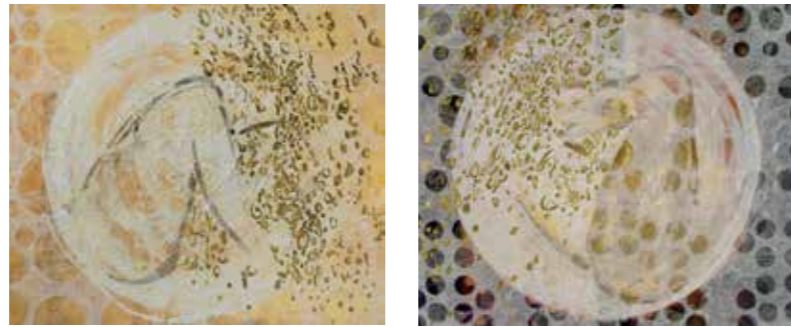
BALASSI BÁLINT

Balassi Bálint emlékére | In memoriam Bálint Balassi

olaj, reneszánsz kerámia darabok az esztergomi Dunapartról, vászon
oil, renaissance ceramic pieces from the banks of Danube near Esztergom on canvas | 60x160 cm

DANAÉ

Danaé | Danae

olaj, aranyfüst, homok, papír, vászon | oil, gold-leaf, sand, paper on canvas | 100x240 cm

PAULO UCCELO

Paolo Uccello: San Romano-i ütközet, 1464-1992 | Paolo Uccello: The battle of San Romano, 1464-1992

Niccolo da Tolentino a firenzei csapatok élén | Niccolo da Tolentino leads the Florentine troops
Bernardino della Carda nyergéből kiütvén | Bernardino della Carda thrown of his horse
Michelotto da Cotigola ellentámadása | Michelotto da Cotigola engages in the battle
aranyfüst, vászon | gold-leaf on canvas | 150x260 cm

Naplóm lapjai | Pages from my diary

varrott csomagolóanyag darabok, merített papír | sewed wrapping pieces | 155x375 cm

AMERIKAI TANULMÁNYÚT AMERICAN STUDY TRIP

ELHUNYT JÓBARÁT DECEASED CLOSE FRIEND

Bächer Iván karosszéke | Iván Bächer's armchair

olaj, vászon | oil on canvas | 100x120 cm

Bächer Iván zongorája | Iván Bächer's piano

olaj, vászon | oil on canvas | 100x150 cm

SIRACUSA

Siracusa – alkonyat | Dawn in Siracusa

olaj, vászon | oil on canvas | 90x150 cm

Siracusa – A napfény színe

Siracusa – The colour of sunshine

olaj, vászon | oil on canvas | 90x150 cm

LYON

Lyon I.

olaj, vászon | oil on canvas | 160x160 cm

A pápai zsinagóga avatóbeszédében 1846-ban Löw Lipót így jellemezte az épületet: „Itt néma csend és borzadály uralkodnak az év nagy részén át. Valami idegennemű vagyon ebben a magasságban, a szélességben, az ég felé emelkedő boltozatban.” A komor szavak akkor az áhítat, a *mysterium tremendum et fascinans* körülírására szolgáltak, mára, a zsidó közösség megsemmisítése után, valósággá váltak.

Épületeket nem lehet deportálni. A zsinagógák nem tudnak alijázni. Itt maradnak, és elhagyatottan is emlékeztetnek. Ma elrongyolódott, piszkos függönyök zárják le a zsinagóga kitörött ablakait, fogják fel a szelet, esőt, tartják vissza a galambokat. Az épület sötét, ha felgyűjtjük a néhány gyenge villanykörtét, akkor sem látunk szinte semmit. Zsidó közösség nincs, a város nem tud mit kezdeni a zsinagógával, Magyarország nem tud mit kezdeni a halálba küldött zsidók emlékével. De ha fel vannak húzva ezek a függönyök, az ablakokon át besüt a nap. Reggel, délelőtt a jobb oldalról, délután, estefelé balról. Éppen az imaidőkben: a zsinagógát úgy tervezték meg, úgy épült, hogy természetes fény világítsa meg. Napsütésben ragyog minden a zsinagógában. És akkor él az üres épület: mintha élnének egykori hívei, mintha holtában is élne a pápai zsidó közösség.

EZ A FÉNY RAGYOG Zoltai Bea festményein.

KOMORÓCZY GÉZA

In the inauguration speech of the pápa synagogue in 1846, this is how Lipót Löw characterized the building: ‘Utter silence and dread dominate this place throughout most of the year. There is something out of the ordinary in its height and width, the vaulting rising up to the sky.’ In those times the grave words referred to the description of the piety or devotion, the *mysterium tremendum et fascinans*. By today however, after the annihilation of the Jewish congregation, these words have become a reality.

Buildings cannot be deported. The synagogues cannot perform the *alijay*, ‘the act of going up’ to Israel. They remain here, and even in their abandoned state keep reminding us of the past.

Today tattered, dirty curtains cover the broken widows of the synagogue, ward off the wind and rain or keep out the pigeons. The building is dark, we can hardly see anything even if we turn on the few weak lightbulbs. There is no Jewish congregation, the town does not know what to do with its synagogue, Hungary does not know what to do with the memory of the Jewish people sent to their death.

But when the curtains are drawn back, the sun shines in through the windows. At daybreak and in the morning, light comes in from the right side, in the afternoon and evening from the left. Precisely during prayer times: the synagogue was designed and built so as to allow natural light to illuminate it. In the sunshine everything in the synagogue is radiant. And the empty building comes to life: as if the former believers were still alive, as if the Jewish congregation of Pápa lived on in its death.

Bea Zoltai’s paintings RADIATE THIS LIGHT.

GÉZA KOMORÓCZY

Zsinagóga Pápán 1944 előtt – Péntek délután, Szombat köszöntésére készülve I.
The Papa Synagogue before 1944 – Friday afternoon, getting ready to celebrate Sabbath I
olaj, vászon | oil on canvas | 100x150 cm

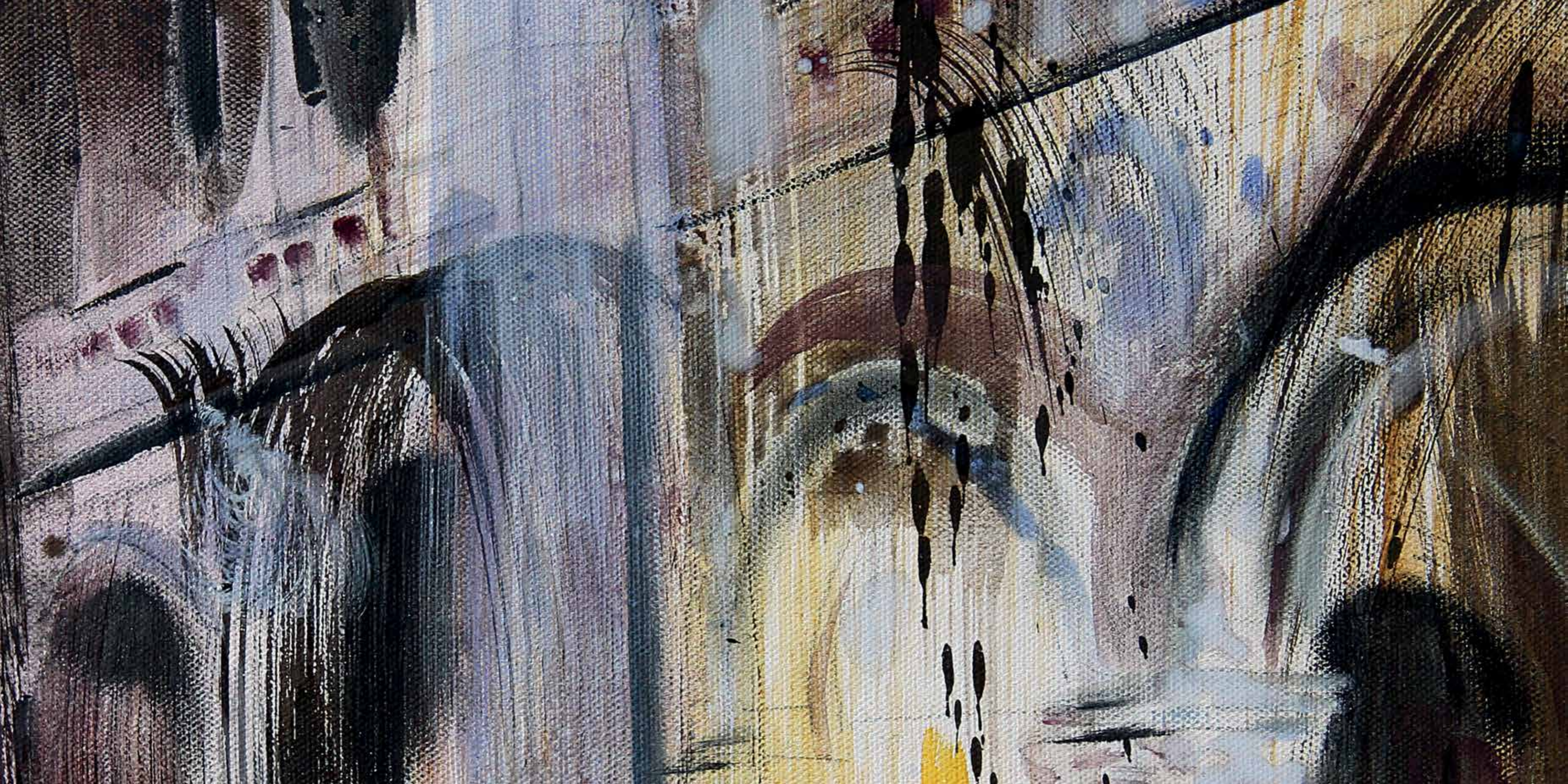
Zsinagóga Pápán 1944 előtt – Péntek délután, Szombat köszöntésére készülve II.
The Papa Synagogue before 1944 – Friday afternoon, getting ready to celebrate Sabbath II

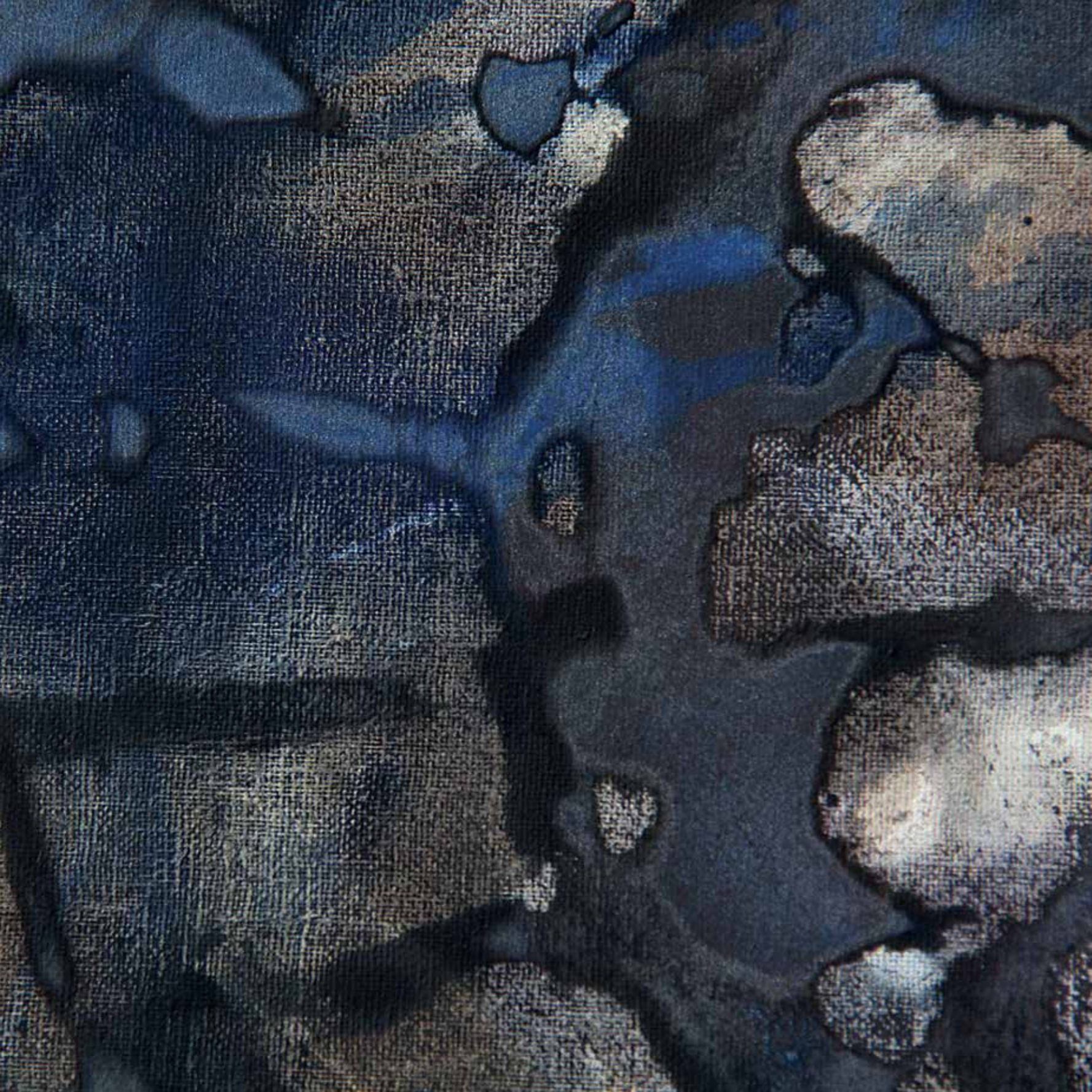
olaj, vászon | oil on canvas | 100×150 cm

Zsinagóga Pápán 1944 előtt - Péntek délután, Szombat köszöntésére készülve III.
The Papa Synagogue before 1944 - Friday afternoon, getting ready to celebrate Sabbath III

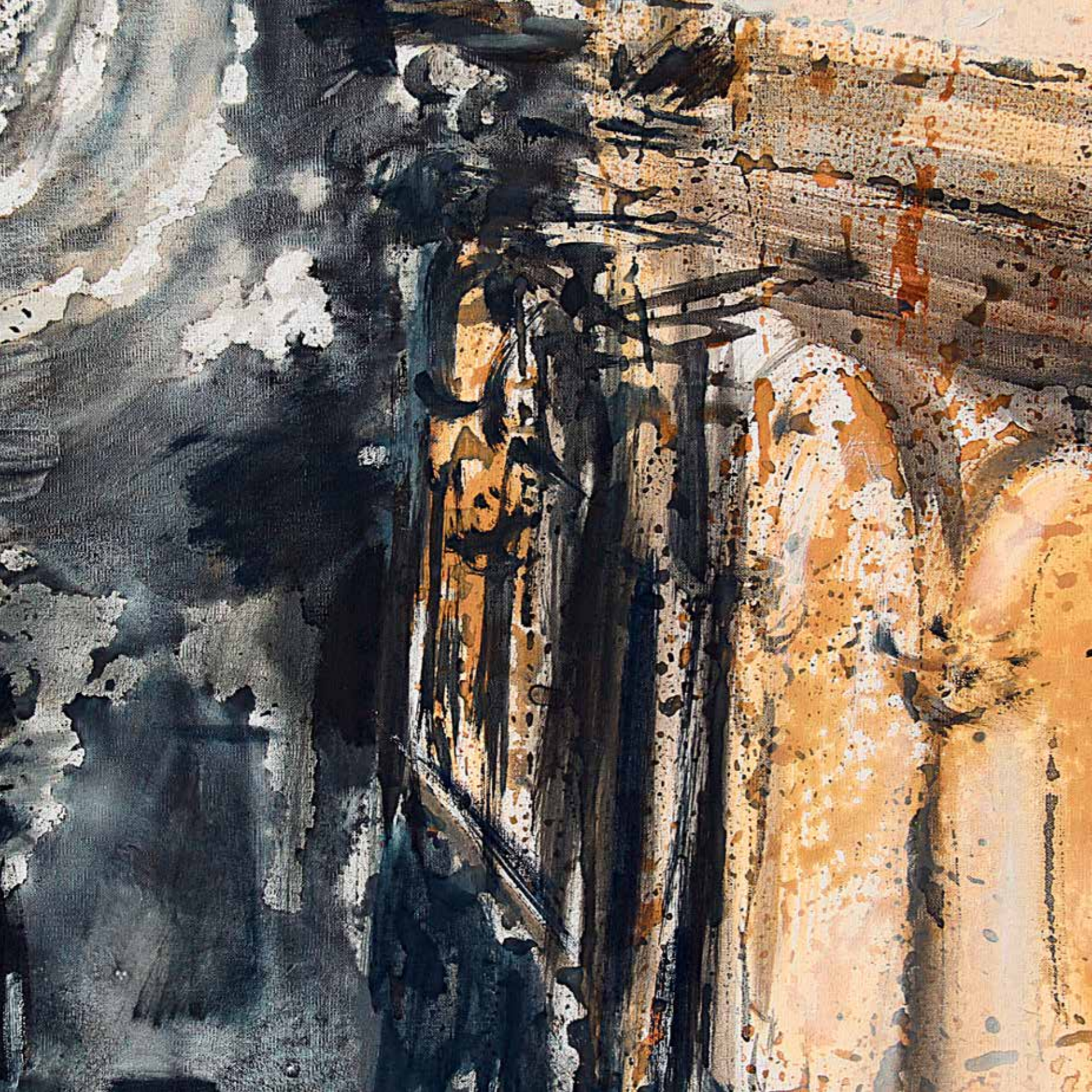
olaj, vászon | oil on canvas | 100×150 cm

Körim | My circles
olaj, vászon | oil on canvas | 100×200 cm

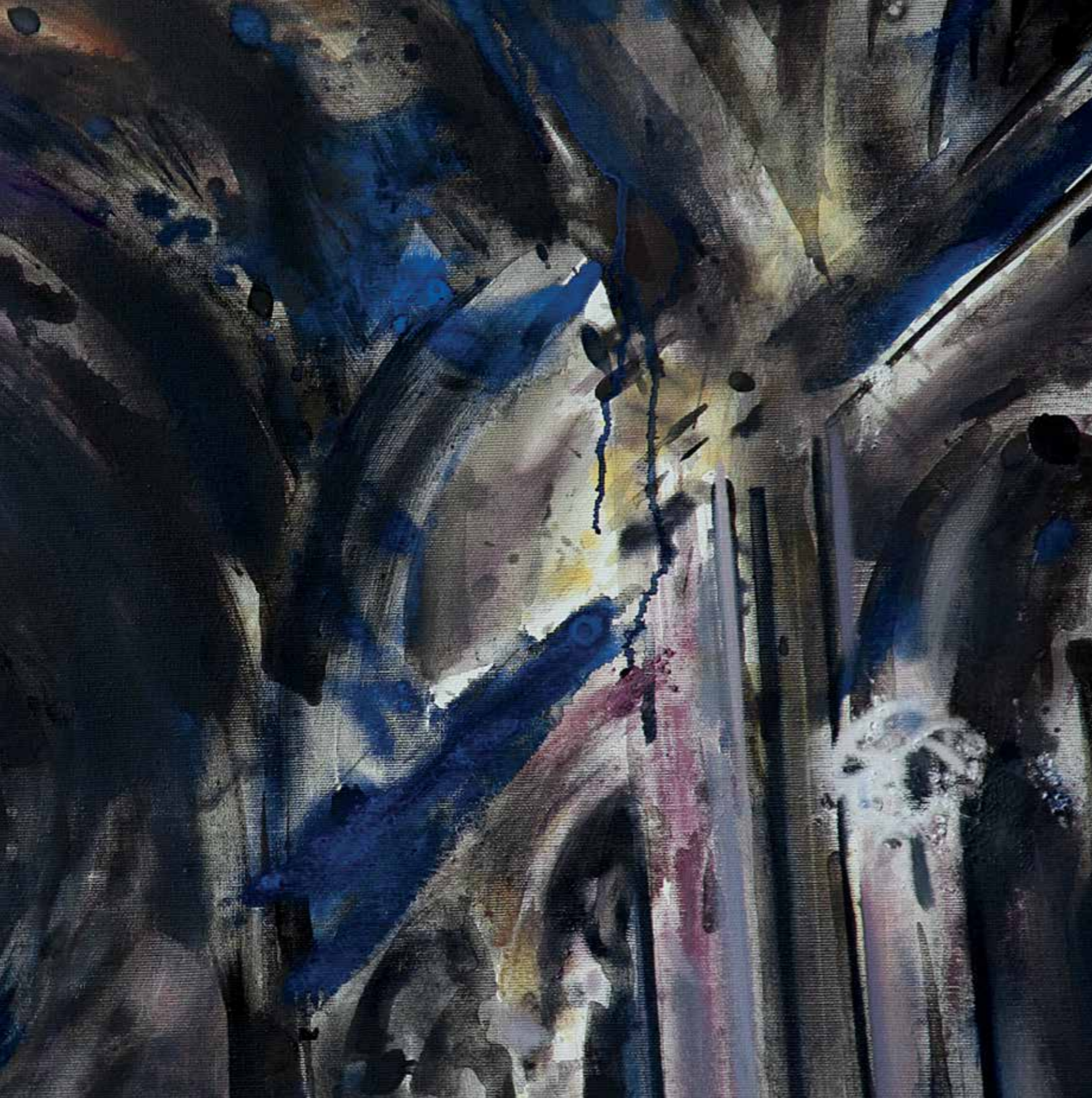
Kiüresítve I. – A mennyezetig ér a feszítő, súlyos csend. Hűvös, mélységes, körbeölel. Járok benne.
Emptied I – The heavy tense silence spreads till the ceiling. It is chilly, deep, wraps me around.

vegyes technika | mixed media | 100×100 cm

Kiüresítve II. – A mennyezetig ér a feszítő, súlyos csend. Hűvös, mélységes, körbeölel. Járok benne.
Emptied II – The heavy tense silence spreads till the ceiling. It is chilly, deep, wraps me around.

vegyes technika | mixed media | 100x120 cm

Kiüresítve III. – A mennyezetig ér a feszítő, súlyos csend. Hűvös, mélységes, körbeölel. Járok benne.
Emptied III – The heavy tense silence spreads till the ceiling. It is chilly, deep, wraps me around.

vegyes technika | mixed media | 120×100 cm

Kiüresítve IV. – A mennyezetig ér a feszítő, súlyos csend. Hűvös, mélységes, körbeölel. Járok benne.
Emptied IV – The heavy tense silence spreads till the ceiling. It is chilly, deep, wraps me around.

olaj, vászon | oil on canvas | 90×120 cm

Zoltai Bea festőművészt 1986-ban ismertem meg a Fő utcai képzőművész-körben, ahol már akkor kitűnt a többiek közül rendkívüli ábrázolókézségével és a festészet iránti elkötelezettségével. Elsőként vettem magam mellé az ugyanabban az évben alapított Óbudai Festőiskolába. Tehetségének és szorgalmának köszönhetően felvételt nyert a Képzőművészeti Főiskolára, ahol sikeresen szerezte meg a festőművész-diplomát.

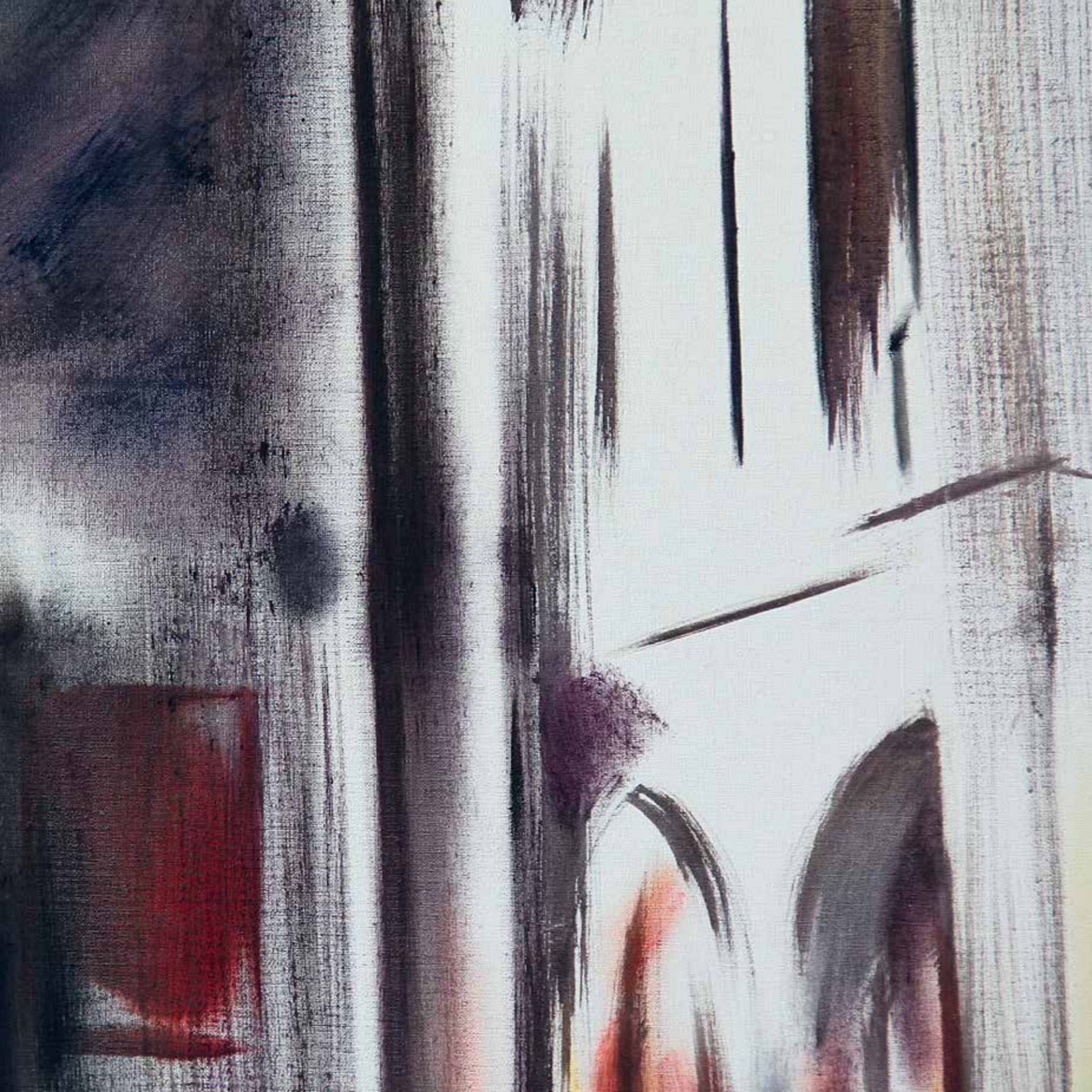
Rendszeres részvételével a számos csoportos kiállításon, és önálló tárlatain is mindig azt bizonyította, hogy nem lankad kísérletező merészsége. A sikerhez vezető könnyű utat is választhatta volna, hiszen fölényes bravúrral festett tárgyias képei már rendkívül korán osztatlan tetszést arattak a kiállításlátogató közönség körében. Mély meg-látásokra való hajlama tartotta ettől távol, amit ez a mostani kiállítás is ékesen bizonyít. A pápai zsinagóga romjai ihlették gondolatba ejtő, magas művészi színvonalon megoldott képsorozatát. A festmények összessége több mint egy néma kiállítás, a nézőt arra kényszeríti, hogy nézzen magába és érezzen felelősséget nemcsak a múlt, de a még el nem követett bűnökért is. Képeinek látványa Babits Mihályt juttatja eszembe: „vétkesek közt cinkos aki néma”. Ezzel ajánlom figyelmükbe Zoltai Bea művésznő kiállítását.

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

I met the painter Bea Zoltai in 1986 at the Fő utca artists' circle. Her singular ability for representation and her devotion to painting made her stand out from the others already at that stage. She was the first young artist I chose to join me at the Painting School of Óbuda, founded in the same year. Thanks to her talent and diligence, she passed the entrance exam to the University of Fine Arts where she later gained her diploma as a painter.

With the works she presents at group exhibitions in which she regularly takes part, as well as her paintings at solo exhibitions, she has proved that her boldness in experimenting has not waned. She could have chosen the easy way to success, as her pictures of objects, painted with bravure, were universally popular at a very early stage among the public attending these exhibitions. But her penchant for deep insight prevented her from doing so – as the present exhibition eloquently testifies. The ruins of the synagogue at Pápa inspired this thought-provoking series expressed at a high artistic level. However the series is more than a silent cry – it forces viewers to examine themselves and take responsibility not just for the crimes of the past, but also for those as yet uncommitted. Her pictures remind me of the lines of poet Mihály Babits: “whoever is silent is accomplice to the guilty”. With this quote I would like to recommend to you the exhibition of artist Bea Zoltai.

LÁSZLÓ GYÉMÁNT

Kiüresítve V. – A mennyezetig ér a feszítő, súlyos csend. Hűvös, mélységes, körbeölel. Járok benne.
Emptied V – The heavy tense silence spreads till the ceiling. It is chilly, deep, wraps me around.

olaj, vászon | oil on canvas | 100×100 cm

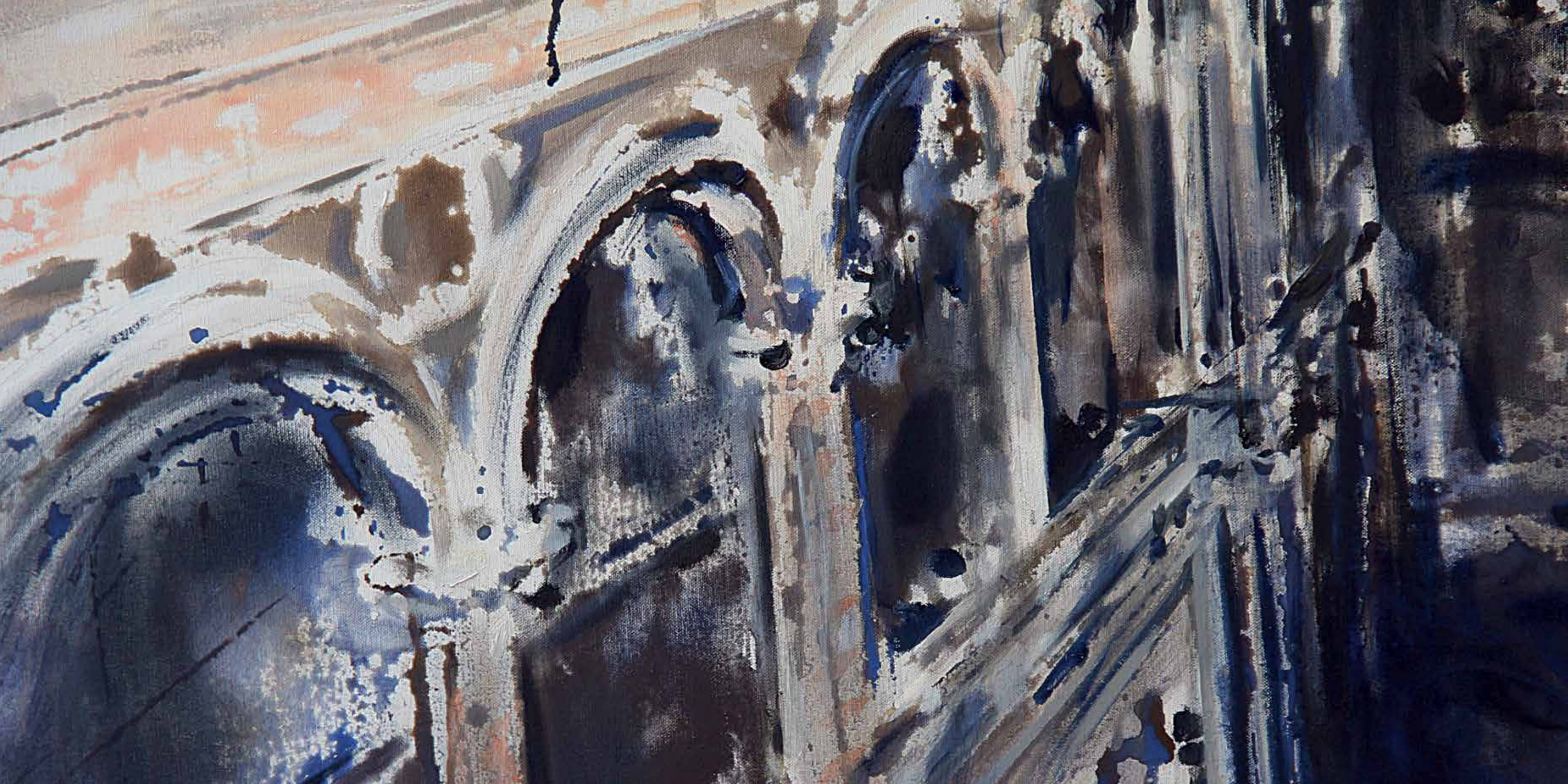
Kiüresítve VI. – A mennyezetig ér a feszítő, súlyos csend. Hűvös, mélységes, körbeölel. Járok benne.
Emptied VI – The heavy tense silence spreads till the ceiling. It is chilly, deep, wraps me around.

vegyes technika | mixed media | 90x120 cm

Emlékezet | Memory
olaj, vászon | oil on canvas | 100×100 cm

Péntek este I. | After Sabbath I
olaj, vászon | oil on canvas | 60x80 cm

Péntek este II. | After Sabbath II
olaj, vászon | oil on canvas | 58x70 cm

Péntek este III. | After Sabbath III (In memoriam Bözsi néni)

olaj, vászon | oil on canvas | 50×70 cm

Péntek este IV. | After Sabbath IV
olaj, vászon | oil on canvas | 52x55 cm

FOTÓ | PHOTO KORNISS PÉTER

ZOLTAI BEA 1968-ban született Budapesten 1986–1989-ig Gyémánt László szabadiskolájába jár, az Óbudai Festőiskola alapító tagja 1990 egyéves tanulmányút Svájcban 1993-ban végez a Magyar Képzőművészeti Egyetemen Nagy Gábor osztályában 2011 egy hónapos kínai, majd négy hónapos észak-amerikai tanulmányút 2013 hat hónapos tanulmányút Madridba az Universidad Carlos III. de Madrid támogatásával **EGYÉNI KIÁLLÍTÁSOK** 1996 Ferihegyi Galéria, Budapest 1997 Duna Galéria, Budapest 1998 Pittypang Galéria, Budapest 2005 „Sárgolyók és Lobogók”, Klebelsberg Kúno Művészeti Központ, Budapest 2007 „Sárbolygók”, B55 Galéria, Budapest 2008 „Odaát”, B55 Galéria, Budapest | „Pillanat-törédek”, Dorottya Palace, Budapest 2010 „Élet-képek”, IND Irodaház, Budapest | „A pillanat jelenléte”, Scheffer Galéria, Budapest | „Átjárók”, a Corvinus Egyetem Budai Campusának Könyvtára, Budapest 2011 Castle Gallery, Cres, Horvátország **CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK (VÁLOGATÁS)** 1987 „Óbudai Festőiskola I. nyári tárlata”, Várkonyi György Kultúrközpont, Budapest 1988 Művelődési Központ, Kiskunhalas | Kossuth Klub, Budapest | „Óbudai Festőiskola II. Nyári Tárlata”, Várkonyi György Kultúrközpont, Budapest 1989 Puskin Művelődési Központ, Tatabánya | International Jazz Camp – Jazz performance, Tatabánya | „Óbudai Festőiskola III. Nyári Tárlata”, Várkonyi György Kultúrközpont, Budapest 1990 Református Kollégium, Sárospatak | „Óbudai Festőiskola IV. Nyári Tárlata”, Várkonyi György Kultúrközpont, Budapest 1991 Magyar Intézet, Bécs 1992 Egyetemi Színpad, Budapest | Thermal Hotel Aquincum, Budapest 1994 Táblaképfestészeti Triennálé, Szeged 2003 Adyigeti Galéria, Budapest 2008 „Magyar Tájak”, Országos Tájkép Biennále, Moldvay Győző galéria, Hatvan 2009 Euroluce / Nemzetközi kiállítás, Milánó | Institute of Contemporary Art, Maracena, Granada 2010 „Művészet a matematikusok világában”, B55 Galéria, Budapest | „Hidegkúti szalon”, Klebelsberg Kultúrúria, Budapest | „Invenció és intonáció”, Művésztelepi Galéria, Szentendre | „Ironikus és Fenséges” (Pajzs László emlékezete), Csepel Galéria, Budapest | „Magyar Tájak”, Moldvay Győző Galéria, Hatvan | „Újbuda festőkeretben”, Újbuda Galéria, Budapest | „Olaj-Vászon”, Árkád Galéria, Budapest | II. „Ars Pannonica” Biennále, Szombathelyi Képtár, Szombathely 2011 Euroluce / Nemzetközi kiállítás, Milano 2012 „Friss üzenet”, Gaál Imre Galéria, Budapest | „Rippl-Rónai emlékezete”, VI. Szekszárdi Festészeti Triennále, Szekszárd | „Ipari Táj”, Országos Tájkép Biennále, Moldvay Győző Galéria, Hatvan 2013 „Tájaink”, Hegyvidéki Galéria, Budapest | „Kapcsolat”, Kortárs Művészeti Múzeum, Dunaszerdahely | „Monokróm”, Mazart Galéria, Budapest 2014 „Gondold.át” Symbol Galéria, Budapest | Kálmán Imre Kultúrközpont, Siófok | Jankovich Kúria, Rácalmás | Kubinyi Ferenc Múzeum, Szécsény | „Labirintus”, MAOE-kiállítás, MűvészetMalom, Szentendre | „Gyémánt László és az Óbudai Festőiskola”, Újlipótvárosi Klub-Galéria, Budapest | „Duna”, Kortárs Művészeti Múzeum, Dunaszerdahely | MANK – Régi Művésztelepi Galéria, Szentendre | I. Csendélet Biennále, Művészetek Háza Csepel, Budapest | „Gyémánt és társai”, Kóka Ferenc Művészeti Alapítvány, Budapest 2015 NKA beszámoló kiállítás, Várkert Bazár, Budapest | „Újlipótvárosi Klub-Galéria XX. éve”, gyűjteményes kiállítás, Budapest | „Barcsay 25”, MűvészetMalom, Szentendre | „Nyári Tárlat”, REÖK, Szeged | „A Magyar Festők Társasága jubileumi kiállítása”, FUGA, Budapest | „Harmónia”, MAOE-kiállítás, Művészet Malom, Szentendre | „Szülőföld”, Kortárs Művészeti Múzeum, Dunaszerdahely | MANK – Régi Művésztelepi Galéria, Szentendre **DÍJAK, ELISMERÉSEK** 1995 A Magyar Hitel Bank Művészeti Alapítványának ösztöndíja 1996 A Nemzeti Kulturális Alap támogatása 1998 Barcsay-díj 1998 A Soros Alapítvány támogatása 2007 Balassi Bálint pályázat II. Díj 2008 Granada – Valentin Ruiz Aznar alapítvány I. Díj | Országos Tájkép Biennálé Ezüst Diploma 2013 A Nemzeti Kulturális Alap alkotói támogatása 2015 European Association for Jewish Culture alkotói ösztöndíja **MUNKÁI MAGÁNGYŰJTEMÉNYEK** Budapest | Genf | London | München | Milánó **MUNKÁI KÖZGYŰJTEMÉNY** Múzeum of International Contemporary Art, Brazília, Minas Gerais **TAGSÁG** Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete | Magyar Festők Társasága | Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége

BEA ZOLTAI 1968 Born in Budapest 1986–1989 Attended the Art School of László Gyémánt, founding member of the Óbuda Painting School 1990 One year study trip in Geneva, Switzerland 1993 Graduated from the Hungarian University of Fine Arts in Budapest 2011 One month research trip to China, 4 months research trip to USA 2013 Six months research trip to Madrid, Spain **INDIVIDUAL EXHIBITIONS** 1996 Ferihegy Gallery, Budapest 1997 Duna Gallery, Budapest 1998 Pittypang Gallery, Budapest 2005 Klebelsberg Kúnó Art Center, Budapest 2007 B55 Gallery, Budapest 2008 B55 Gallery, Budapest | “Moments-Fragments”, Dorottya Palace, Budapest 2010 “Life Pictures”, IND Gallery, Budapest | “Presence of Moments”, Scheffer Gallery, Budapest 2011 Castle Gallery, Cres, Croatia **JOINT EXHIBITIONS (SELECTION)** 1987 First Summer exhibit of the Óbuda Painting School, Várkonyi György Community Center, Budapest 1988 Community Center, Kiskunhalas | Kossuth Club, Budapest | Second Summer exhibit of the Óbuda Painting School, Várkonyi György Community Center, Budapest 1989 Puskin Community Center, Tatabánya | International Jazz Camp - jazz performance, Tatabánya | Third Summer exhibit of the Óbuda Painting School, Várkonyi György Community Center, Budapest 1990 Fourth Summer exhibit of the Óbuda Painting School, Várkonyi György Community Center, Budapest | Community Center, Sárospatak 1991 Hungarian Institute, Vienna 1992 University Theater, Budapest | Thermal Hotel Aquincum, Budapest 1994 Painting Triennial, Szeged 2003 Adyliget Gallery, Budapest 2008 National Landscape Biennial, Hatvan 2009 EuroLuce, Milan | Institute of Contemporary Art, Maracena, Granada 2010 “Art in the World of Mathematics”, B55 Gallery, Budapest | “Invention and Intonation”, Szentendre Art Colony, Szentendre | “Ironic and Majestic” (In Memoriam Laszlo Pajzs), Csepel Gallery, Budapest | Hungarian Landscapes, Győző Moldvay Gallery, Hatvan | Second “Ars Pannonica” Biennial, Szombathely Picture Gallery, Szombathely | “Hidegkút Salon”, Klebelsberg Culture Center, Budapest | “Újbuda in an Artists’ Frame”, Újbuda Gallery, Budapest | “Oil-canvas”, Árkád Gallery, Budapest 2011 EuroLuce, Milan 2012 “Fresh message”, Imre Gaál Gallery, Budapest | “In Memoriam Rippl-Rónai”, VI. Szekszárd Art Triennial, Szekszárd | “Industrial Landscapes”, Hungarian Landscape Biennial, Győző Moldvay Gallery, Hatvan 2013 “Connection”, Museum of Modern Arts, Dunaszerdahely | “Monochrome”, Mazart Gallery, Budapest | “Our nature”, Hegyvidék Gallery, Budapest 2014 “Think over (Holocaust Memory)”, Symbol Art Gallery, Budapest | Imre Kálmán Art Center, Siófok | Jankovich Residence, Rácalmás | Ferenc Kubinyi Museum, Szécsény | “Labirint” (MAOE), Art Mill, Szentendre | “László Gyémánt and the Óbuda Art School”, Újlipótváros Club Gallery, Budapest | First Still Life Biennial, Csepel Art Center, Budapest | “Gyémánt and friends”, Kóka Art Foundation, Budapest | “Duna”, Museum of Modern Art, Dunaszerdahely | MANK – The Old Art Colony Gallery, Szentendre 2015 NKA Exhibition, Castle Bazaar, Budapest | “20 years of Újlipótváros Club Gallery”, Budapest | “Barcsay 25”, Art Mill, Szentendre | “Summer Exhibit”, REÖK, Szeged | Hungarian Painter Association Jubilee Exhibit, FUGA, Budapest | “Harmony” (MAOE), Art Mill, Szentendre | “Motherland”, Museum of Modern Arts, Dunaszerdahely | MANK – The Old Art Colony Gallery, Szentendre **PRIZES AND AWARDS** 1995 Grant of the Hungarian Credit Bank Art Foundation 1996 Grant of the Hungarian National Art Foundation 1998 Barcsay prize | Grant of Soros Foundation 2007 Second Prize of the Balassi Bálint foundation 2008 First Prize of the Valentin Ruiz Aznar Foundation | Silver Medal of National Landscape Biennale 2013 Grant of the Hungarian National Art Foundation 2015 Grant of the European Association for Jewish Culture **PAINTINGS IN PRIVATE COLLECTION** Budapest | Geneva | London | Munich | Milan | Museum of International Contemporary Art, Brazil **MEMBERSHIP OF PROFESSIONAL ASSOCIATIONS** Association of Hungarian Creative Artists | Society of Hungarian Painters | Society of Hungarian Fine and Applied Artists

KÖSZÖNET | ACKNOWLEDGEMENTS

Köszönöm szüleimnek önzetlen segítségüket.
I am grateful to my parents for their selfless support.

TÁMOGATÓK | SPONSORS

Bús Balázs polgármester – Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata
Balázs Bús maire of the Óbuda-Békásmegyer district

Ez a munka az Európai Zsidó Kulturális Egyesület támogatásával jött létre.
This work was carried out with the support of a grant from the
European Association for Jewish Culture.

European Association
for Jewish Culture
www.jewishcultureineurope.org

MÁLNAY B. LEVENTE **manoai**

SZERKESZTETTE | EDITED BY © Zoltai Bea

FORDÍTÁS | TRANSLATED BY Sárváry Gabriella

Szász Elizabeth | Kroó András

LEKTOR | SUPERVISION OF TEXT Martos Gábor

FOTÓK | PHOTOGRAPHS BY © Zoltai Bea

KÉPFELDOLGOZÁS | PRE-PRESS BY Mester Nyomda

GRAFIKAI TERV | GRAPHIC DESIGN BY © Bárd Johanna

NYOMDA | PRINTED BY Mester Nyomda

ISBN 978-963-12-3108-3

FELELŐS KIADÓ | COPY EDITOR Zoltai Bea

H-1029 BUDAPEST, GYULAI PÁL UTCA 6/B

WWW.ZOLTAIBEA.COM | ZOLTAIBEA@YAHOO.COM